ململانێی و چاکسازی سیاسی یاکودەتاو پاکسازی خێڵەکی و بنەماڵەیی؟.. موزەفەر عەبدوڵا

‎سەرنجێك لەسەر كودەتاكەی ناو خێڵی تاڵەبانی

جارێكی تریش كودەتاو پاكسازی لە نێوان ئاغاو شێخەكانی خێڵ و بنەماڵەكانی كوردایەتی تا ڕادەی ئابڵوقەی چەكداری و چەتەگەریانە وەك هەورە تریشقەی ئاسمانی بێ هەوری توڕە بوە ڕوداوێكی چاوەڕینەكراوی سیاسی و سەردێری گەرمی هەواڵەكانی دەزگاكانی میدیای بیستراو بینراوو خویندراو تۆڕە كۆمەڵایەتی یەكان و ڕای گشتی .
هەڵبەت ئەمە نە یەكەم جارەو نە دوا جاریش دەبێت كە روداوی وا ڕودەدات لە ناو ئەو دەستەو تاقمە بۆرژوا خێڵەكیانەی بزوتنەوەی كوردایەتی – ناسیونالیزم – كە ناوی حزب و ڕیكخراوی سیاسیان لە خۆیان ناوە.بەڵكو ئەمە نەریتو پیشەی نزیك بە ٧٠-٨٠ ساڵەیانە لە نێو هەردو باڵ و ڕەوتی شەڕكەرو خۆبەدەستەودەر وەک چەند مانگ لەمەوپێش لە لێكۆڵینەوە نوسینێكی سیاسی و میژویی بەناوی دو باڵی ناسیونالیزمی كوردو تایبەتمەندی یەكانی شەڕكەرو خۆ بەدەستەوەدەر ڕونمان كردەوە.لەوێدا بە وردی باسمان لەوە كرد كە ناسیونالیزمی كوردو حزبەكانی بەهۆی كۆمەڵێک هەلومەرج و هۆكاری خۆیی و با بەتی – ذاتی و موضوعی – نەک هەر نایەوێت بەڵكو هەرگیز ناتوانێت بزوتنەوەو حزبەگەلێك بن كە خاوەنی بچوكترین پۆتانسێڵی یەكێتی و یەكگرتن و پێشكەوتنخوازی و ئازادیخوازی بن لە هیچ ئاستێكی نەتەوەیی و نیشتیمانیدا.بێگومان ئەوە تایبەتمەندی وپۆتانسێڵی بزوتنەوە ناسیونالیستی یەكانی سەرەتای سەدەی نۆزدەو بیست بوە. بەڵكو ڕێک بە پێچەوانەوە ناسیونالیزمی ئەم سەردەمە هەر لە دەورانی سەرەتاو كۆتایی جەنگی ساردەوە، بە تایبەتی سەردەمی ڕاگەیاندنی سیستەمی نویی جیهانی بە ڕابەری ڕەوتی بۆرژوا جیهانی لیبرالیزمی نوێ لە ئەمریكا ئەوە هەمو ئەو تایبەتمەندیانە لە ڕیشەوە نایمینیت. نەك هەر ئەمە بەڵكو ڕێک هەرچی فكرو سیاسەت و كەلتوری دورانی سیستەمی فیودالی – دەرەبەگی – و خێڵەكی و دینی و تایەفەگەری هەیە دەمەزەردی دەكاتەوەو دەیكاتە یاساو بڕیار و نەریت و كەلتورێك بەسەر هەمو كەس و لایەنیكدا دەیپەسینیت.
هەر كەس ئەمرۆ ئەلیف و بێیەک لە سیاسەت بزانیت و ڕاست و چەپ

بناسەت دەزانیت کە ئەو فکرو سیاسەت و نەریت و کەلتورەی ئەمڕۆ لە ماوەی سی ساڵەی دەسەڵاتی ئەم دەستەو تاقمانەی وەك یەکێتی و پارتی هەیە هەمووی سەلمێنەری ئەو ڕاستیانەن کە کێشەو گرفتەکە تەنها لە حزب و ڕێکخراوەکانی ناو ئەو بزوتنەوەیەدا نی یە بە تەنها بەڵکو ئەو تایبەتمەندی خودی جوڵانەوەکەیانە.
ئەگەر هەڵسەنگاند و هەڵویست گرتنی ڕۆشنی چینایەتی لە دەورانی پیش سی ساڵەی دەسەڵاتیان بە زەرایەتی جەماوەر زۆر سەخت بو بێت ئەوە تاقی کردنەوەیان لە ماوەی سی ساڵەی دەسەڵاتدارێتی پارتی - بارزانی و یەکێتی - تاڵەبانی و هاوپەیمانە ووردەکانیان بە ڕاست و چەپیانەوە بە ئەم لەکدانەوەو هەڵویستگیریانە ئیتر پێویستە زیندوترین و ڕاسترین ئەزمون بێت بە ئەوەی خۆ هەڵخەڵەتاندنە کە هەر کەسێك کەمترین چاوەڕێی لەمانە هەبێت بە شێوەیەکی ئازادیخوازانەو پێشکەوتنخوازانەو هاوچەرخانە ململانەی سیاسی و چاکسازی بکەن لە هەر بوارێکەوە، نەك بە قازانجی ماف و ئازادی یەکانی جەماوەر ،بەڵکو بە قازانجی ئامانجە گشتی یەکانی خودی جولانەوەکەشیان. بێگومان پایەو ئاسۆکانی جوڵانەوەی ناسیونالیستی لە ڕووی ئابوری وسیاسی مێژوویی یەوە ئەوە بوە کە جولانەوەکەو حزبە سیاسی یەکانی نەتەوەو نیشتیمانەکی سەربەخۆو یەکگرتوو بەهێز لە ڕووی ئابوری و کۆمەڵایەتی و کەلتوری و سیاسی و سەربازی و هتد بەدی بینیت. پێویستە جەخت لەوەش بکەمەوە سەرەرای هەر ڕەخنەو ناکۆکی و دژایەتی یەکی فکری و سیاسی چینایەتیم بە ئەمبنەماو ئاسۆو ئامانجانە.
ئێستا لەم روداوەشدا وەك ئەزمونی دسەڵاتی سی ساڵەیان دەیانەویت ئەوە بە جەماوەری ناڕازی و هەژارو برسی و بیکارو ئاوارەو دەربەدەری تووڕەی کوردستان بڵێن کە ئەم روداوانە ئاسایی یەو بەشێکە لە ململانەی سیاسی و چاکسازی ئابوری و سیاسی و سەربازی و ئەمنی نەك سیاسەتی پیلانگێڕی و کودەتاگەری پاکسازی خێڵەکی و بنەماڵەیی کە هۆکارەکەشی هەم ناوخۆیی یەو هەم دەرەکی. ناوخۆیی یە بەو مانایەی ئیتر حزب و دەستەو تاقمەکانی ئەم جولانەوەیە ناتوانەت و نایەویت ،وەک ووتمان باوەری بە ئازادی و ململانیی فکری و سیاسی و حزبی ئازادانە بیت هەرگیز. ناتوانەت وەک حزبە سیاسی یە لیبرال و سۆشیال دیموکراتەکانی نەك ئەورووپاو ئەمریکا بەڵکو وەك دەروانی حزبە قەومی یەکانی ووڵاتانی ڕۆژهەڵات بیت لە سەرەتاو نیوەی سەدەی بیستیش. چونکە هەرچەن بێت ئەو حزبانە بەهرەمەند بون لە کەمێک فکرو نەریتی سیاسی هاوچەرخی دژە فیودالی و هەمیشە لە هەوڵی یەکپارچەیی نەتەوەیی و نیشتیمانی بون وە بە کردەوە هەوڵیان داو لە بارەیەوە. هەرچەندە ئەمانەش وەك دروشمی بریقەدار کوردستانی

چوار پارچەکراوی یەکگرتو لە خەون و خەیاڵیان بوو بە تایبەتی پەکەکەش تا کۆتایی سەدەت بیست وابو . بەڵام حزبەکانی کوردایەتی لەوەتەی سەریان لە هێلکە دەرهێناوە ئەوەندەی شەڕی ناو خۆیان کردەوە- شەڕی برا کورژی وەك خۆیان دەڵێن – ئەوەندە شەڕی دوژمنە سەرسەختە نەتەوەیی یەکەیان نەکردەوە بۆیە ئیتر دروشمە بریقەدارە خەیاڵی یەکەیان نەك هەر لای جەماوەری ستەمدیدە بەڵکو لای ڕۆشنبیرە بەناو لیبرالەکانیشیان بێ ناوەڕۆک بۆتەوە.

وەک پێشتر ووتمان هەمێشە باڵێکیان شەر کەرو ئەویتریان خۆ بەدەستەوەدەر بونە و هەمیشەش لە بازنەی شەڕو مفاوەزات لە جیگۆڕکێدا بونە . ئەوە هەمو کارنامەی سیاسیانە لە نیوەی سەدەی بیست بەدواوە.

ئیشتاش لەم ڕوداوە کە جگە لەوەی وەک وتمان هۆکاری ناخۆیی هەیە بەڵام هۆکاری دەرەکیش یانی دەسوەردان و دەخاڵەتی دەوڵەتە زلهێزە جیهانی و ناوچەیی یەکانی هەر لە ئەمریکا تا تورکیاو ئیران بە تایبەتی، ڕۆڵی سەرەکیان لەم ڕوداوانە هەیەو بەشێکە لە ململانێ دەرەکی یەکانی ئەو زلهیزانە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست وعیراق و کوردستان.

لەهەموی گاڵتەجار تر لە قسەو لێدوانەکانی سەرانی یەکیتی قسەکانی سەرانی پارتی یە کە دەڵێن ئەو روداوانە بەشێکە لە ململانێی سیاسی ناو خۆی یەکیتی و لەسەر پرسی چاکسازی و ئاڵوگۆڕی پۆستە ئیدارەیی یەکانە..!

بەهەر حاڵ بە جیا لە گرینگی ئاماژەدان و ڕونکردنەوەی هۆکارە ناوخۆیی و دەرەکی یەکانی ئەم ئاژاوەگێری و کودەتاگەریانە کە تا ڕادەی هەڵکوتانە سەر بنکەو بارەگاو نوسینگەو تەنانەت چونە سەر ماڵی شیخ لاهوری هاوسەرۆك و براکانی وەك دەڵێن چوە، بەڵام گرینگ تر لەوە ئەوەیە کە جەماوەری خەڵکی ستەمدیدەو قوربانی دەستی ئەم دەسەڵاتەی کوردایەتی و حزبەکانی بە ئاگا تر بن لەو سیاسی و نوسەرو ڕۆشنبیرە وردە بۆرژوا بەکرێگیراوانەی کە سی ساڵە بە شیوازی جۆراو جۆر ئەم دەسەڵاتەیان لای خەڵك پیرۆز کردەوە بەناوی دەسەڵاتی خۆییەوە تا کەس ئەگەر ناڕازیش بو لەو دۆخە سەختەی کە بەسەر خەڵکدا سەپاوە بەڵام خواست و دروشمی کۆتایی پێهێنانی ئەم دەسەلاتە بەرز نەکەنەوە.

لە ڕاستیدا هەر هاوسەرۆك و باڵو لاباڵێکیان سەرکەوێت یا ژێڕ کەوێت هێچ لە ماف و ئازادی یەکانی خەڵك کەم و زیاد ناکات.

ئەمانە هەر وەك چۆن لە ناو خۆیان هیچ تایبەتمەندی و نەریتێکی ئازادیخوازی و ململانێی سیاسی ئازادانەیان نەماوەو باوەڕیشیان پێی نی یە ئاواش هیچ باو□□کیان بە سەرەتاترین ماف و ئازادی یە

ئابوری و کۆمەڵایەتی و سیاسی یەکانی جەماوەر نی یە.
بۆیە بەدەست هینانی هەر ڕادەیەك لە ئازادی و مافەكانی خەڵك بەندە بە ڕادەی ئاگایی سیاسی چینایەتی و یەكگرتویی و ڕیكخراوەیی سیاسی جەماوەرەوە . هەر ئەمەش دەتوانێت ئەم حزبانەو دەسەڵاتەكەیان وادار بكات كەمێك لە جیاتی پیلانگێری و كودەتاگێری مل كەچ بن بۆ ململانیی سیاسی ئازادانە و چاكسازی ئابوری و كۆمەلایەتی .

موزەفەر عەبدوڵا
٢٠٢١/٧/١٠